

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in valja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Slovenska kmetijska šola.

Kdor pozna bolezen, lahko pomaga! Slovenski deželni poslanci so uvideli, da je v današnjih časih treba našemu kmetu temeljite stanovske izobrazbe. Le tako se lahko bori za svoje koristi proti pohlepni željam drugih stanov. Za to so z močnim naglasom terjali, naj se ustanovi za Slovenski Štajer kmetijska šola. In ko nemška večina v deželnem zboru ni hotela o tem nič vedeti, prisilili so jo z obstrukcijo k temu spoznanju. Nemška večina je obljubila, da bo ugodila željam svojih slovenskih deželčanov.

Minolo je že več kot pol leta, toda priprave naših mogotcev še niso dospele dalje, nego da se išče primeren kraj za novo kmetijsko šolo. Če smo prav poučeni, misli dežela osobito na dva kraja, kjer bi se naj ustanovila nova kmetijska šola, namreč na Sv. Jurij ob južni železnici in na Šoštanj. Kateri izmed obeh krajev si želijo spodnještajerski kmetje, o tem se bodo pač v prihodnjem času izjavili njih občinski in okrajni zastopi.

Spodnještajerski kmet je gotovo hvaležen svojim poslancem, da so se za njegovo šolo potegnili tako krepko. S to hvaležnostjo pa združuje sedaj še srčno nado, da nadzorujejo in spremljajo pozorno vse pripravljalne in nadaljne korake izvrševalnih činiteljev deželno-zbornih sklepov. Ni izključeno, da bodo Nemci delali na to, naj se izbere kraj, kjer bi šola ne mogla uspevati; nadalje tudi ni izključeno, da bi jim ne vsilili nasprotnih učiteljskih moči, ki bi uničili šolo.

Najbolj pa se bo treba potegovati za to, da šola ne bo kak polovičarski nestvor, ampak v svoji vrsti popolna! Mi Slovenci smo za nemške gospodarske šole že veliko denarja

pri davku vplačali, zato opravičeno zahtevamo, da se nam da sedaj dobro urejena kmetijska šola, ne pa kakšno poizkuševališče.

Slovenske deželne poslance opozarjamo torej na njihovo sveto dolžnost, da kmetijsko šolo, katero so z naporom priborili, tudi pomagajo urediti tako, da bo odgovarjala zahtevam kmetijske stroke, a se tudi ozirala na posebne razmere Slovenskega Štajerja!

Hudi nemiri na Ruskem.

Nihilisti na Ruskem porabljajo sedaj vladno nepriliko, ko ima mnogo vojakov v Aziji, da povzročujejo na različnih mestih punte. Nevedno ljudstvo, posebno delavci jim gredo žal radi na limanice. Brezvestni agitatorji nabujajo ljudstvo k punktu, ter ga s tem ženejo pred puške vojakov. Posebno strastni so židje, ki podpirajo to gibanje z denarjem in tiskom. Židje upajo, da dobijo po revoluciji v Rusiji enakopravnost, se vsilijo v javne službe, in jim je na ta način prosto, da izsesavajo ljudstvo. Da želijo skoraj vsi izobraženi Rusi ustavo na Ruskem, to je v obče znano. Toda po taki poti in v tem času ne. Noben domoljuben Rus ne bo izrabljaj nesrečo domovine, ker je to neznačajno. Ti, ki sedaj razgrajajo po mestih, so ali nihilisti, ki hočejo odpraviti vero in vlado, ter njih brezvestni agitatorji, ali pa neumno, zapeljano ljudstvo.

Posebno hudi izgredi so bili v mestu Odesa, ki leži ob obali Črnega morja. Minoli teden so se godile tam grozne reči, ako je res, kar poročajo listi. Med stavkujočimi in vojaštvom je prišlo do groznih spopadov. Streljalo se je na obeh straneh, zato je ranjenih in obitih več tisoč oseb. Puntarji so zažgali skladišča v pristanišču, vsled česar je nastal

velikanski ogenj, ki je napravil za mnogo milijonov rubljev škode. V luko v Odesi je priplula tudi vojna ladja „Knez Potemkin“, na kateri so se spuntali pomorščaki proti častnikom. Tiste, ki niso ž njimi potegnili, so pometali v morje. Po noči dne 29. m. m. je bil ustreljen od vojaštva mornar Omelinka. Pri truplu tega prekucuba so nastopili govorniki in hujskali ljudstvo k novim grozodejstvom. Ko so hoteli vojaki zabraniti pomorščakom, da pokopljejo padlega, začela je ladja streljati v mesto.

Admiral Krieger, poveljnik črnomoškega brodogoja, ležečega v luki Sebastopol, je dobil povelje, naj ukroti upornike na „Knez Suvarov“. Ko se je brodogoja bližalo Odesi, začela je uporna ladja dajati znamenja mornarjem bližajočih ladij, naj se jim pridružijo. Admiral Krieger se je res zbal, da bi se dali njegovi pomorščaki zapeljati, zato je sklenil, vrtni se v Sebastopol. Toda bilo je že prepozno, ladja „Pobjedonoscev“ se je že pridružila puntarski. Dne 2. t. m. je priplula puntarska ladja „Knez Potemkin“ v rumunsko luko Konstancija. Žujo sta prišli tudi dve torpedovki. Mornarji so se hoteli Rumunski ndati, če se jim obljubi, da jih ne bodo izročili Rusiji. Dne 3. t. m. popoldne je zapustila oklopnica „Knez Suvarov“ z eno torpedovko Konstancijo, ker jim niso hotele dati oblasti v mestu živeža. Bržkone je ladja odplula zopet na rusko obrežje, ker upa, da bodo tam dobili živež. Neki mornar, ki je ubežal raz ladjo, pripoveduje, da na ladji primanjkuje živeža in premoga ter da vlada needinost med mornarji, ker poveljuje ladjo pet mornarjev, katere je poslal prekućijski komite. Žuganja, da začnejo streljati na mesto, če se jim ne da, kar zahtevajo, niso izvršili, ker bi se v tem slučaju smatrala ladja

LISTEK.

Na zelenem Pohorju.

Slika za slovenske sadjarje.

Nebo se je držalo tako dvoumno, da bi človek ne stavil piškavega oreha, ali bo v prihodnjem trenutku začelo pošteno liti, ali pa se bo nebo razjasnilo ter se nam prismejalo gorko solnce nasproti. To je bil razlog, da se nas neke nedelje meseca junija, kakor smo si obljubili, ni zbralo več mariborskih Slovencev na kolodvoru ter se odpeljalo na majhen izlet v naše divne pohorske gore. Meni je pa ravno to vreme ugajalo za izlet v hribe, ali če odkritosrčno govorim, nizka temperatura (toplina) takega vremena, in odpeljal sem se proti Fali.

V vozu sem slišal samo nemške glasove in že sem se kolikor mogoče zložno stisnil v kot ter si hotel za kratek čas prirediti smotko, ko vstopijo potniki, glasno slovensko govoreči med seboj. Zasedli so svojo klop. Ker je pa bil še prostor pri njih, zapustim svoj kot ter se jim pridružim. To je stara reč, kdor se hoče na vlak zabavati ali dobiti zložen prostor, ne sme biti boječ.

Predstavili smo se. Med njimi je bil tudi g. Peter Korman, posestnik drevesnice v Čin-

zatu, pošta Fal. Že parkrat sem slišal o njem in njegovi drevesnici, toda mislil sem na drevesnico v takem obsegu, kakor jih večkrat najdemo pri pridnih, po gospodarskem napredku hrepenečih kmetih na Slovenskem Štajerskem. Šaj smo Slovenci že izredno veselili in zadovoljni, če najdemo ljudi, ki se v svojem gospodarskem napredku vsaj za spoznanje vzdignejo nad nebržno vsakdanost. Zato sem si tudi mislil, — in za te prenaglene misli sem g. Kormanu že prosil odpusčanja, — ko mi je pripovedoval, koliko skrbi, a tudi notranjega zadovoljstva mu nudi drevesnica, da stvar ne bo tako huda. Vendar sem sprejel z veseljem njegovo prijazno povabilo, da si ogledam drevesnico, in ko sem jo pregledal, uvidel sem, da sem se poprej v svojih mislih varal — četudi na svojo odkrito radost.

Mi Slovenci, kadar politiziramo o našem gospodarskem razvoju, radi jadikujemo po pre-majhni podjetnosti naših ljudi. Mislimo pa pri tem vedno na podjetja, ki zahtevajo ogromno kapitala in pa dolgotrajnih strokovnih predštudij. In moje mnenje je, da je bolj nedostajanje kapitala in strokovnjakov krivo, da v veliki industriji ne nastopamo z ustvarjajočo silo. Dovolj podjetnosti pa bi našli, če bi opozarjali naše ljudi na manjša gospodarska, četudi neindustrijska podjetja, za katera se najde tudi med slovenskim ljudstvom dovolj

kapitala in izobraženosti.

Sploh hočemo mi Slovenci vse delo na gospodarskem polju izvršiti po velikem kopitu. To kaže tudi ves naš gospodarski pouk! Pri nas se govori toliko in toliko lepih in navduševalnih besed o vinarstvu, o sadjarstvu, o poljedelstvu, o živinoreji (govedi), gozdarstvu, to so panoge, za kojih uspešno in dobičkanosno gojenje je treba biti velik posestnik. Naj ostane omejeni pouk kot dosedaj, a naj se razširi tudi na majhne posestnike! Mi Slovenci imamo največjo množino majhnih posestnikov. Kako pa naj posestnik, ki ima komaj par oralov zemlje, živi od nje, če jo uporablja za vinarstvo, poljedelstvo, živinorejo itd. in sicer še navadno za vse panoge o benem skupaj? Zakaj se ljudstvo ne opozarja, naj se bavi le z eno panogo? Zakaj se čeli okrajji v tem smislu ne organizirajo? Zakaj naše ljudstvo ne sme nič slišati o perutninarstvu, svinjereji in drugih za majhnega posestnika važnih panogah?

Pač se je v Slovenskih gorcih v zadnjem času odprl vrlim možem, bodisi majhnim ali velikim posestnikom, nov vir dohodkov, na katerega se je tudi od poklicanih strani pazilo in skrbelo, to je trsničarstvo. Podjetni, mladi ljudje so si ustvarili bolj s pridnostjo nego s kapitalom lepe tranice, katere so že marsikateremu pripravile majhno bogastvo.

kot piratska in bi jo imela vsaka ladja dolžnost napasti. Dokler pa ne ovira trgovskega prometa in dokler ne napade kake druge države, ji pa ne sme nobena tuja ladja nič storiti. Ladja „Pobjedonoscev“ se je kmalu udala ter so mornarji zopet prisegli zvestobo. Povzročitelje punta so obesili na jarbole.

Poročila tudi poročajo o puntih na drugih ladjah, posebno na ladjah petega brodovja, katerega hočejo poslati v Vzhodno Azijo.

Francoski listi poročajo, da je na teh dogodkih kriv baje Nebogatov, ker je vzel najbolje mornarje črnomoškemu brodovju, da je tako pospešil svoj odhod na skrajni Vzhod. Kar je preostalo, niso pravi Rusi, ampak finskega, georgijskega in romunskega plemena, neposlušna tolpa, ki se je po prvih nemirih navdušila za revolucijo. Pravi ruski mornarji leže v morju oziroma se nahajajo v japonskem ujetništvu.

Državni zbor.

Slovensko vsučilišče v Ljubljani. Državni proračun.

Ze prejšnji ministrski predsednik dr. Körber je predložil državnemu zboru postavni načrt, da se za Lahe ustanovi pravoslovno učilišče v Roveredi na Južnem Tirolskem. Zdajšnji ministrski predsednik dr. Gauč želi izvršiti ta vladni načrt. Kakor poprej, tako so Slovenci združeni v „Slovanska zveza“ z Hrvati tudi zdaj zahtevali, da ne morejo privoliti Lahom vsučilišča, če ga vlada ne dovoli tudi Slovincem. Lahov je komaj 700.000, a Slovencev blizu 2 milijona. Ze se je dozdevalo, da vlada svoje zaupno dane obljube noče spolniti in „Slovanska zveza“ je imela s Čehi za ta slučaj potrebne razgovore. Ko je torej v proračunskem odseku v imenu Slovencev vprašal poslanec Robič, zakaj se ne vpoštevajo slovenskih zahtev, ko je vendar v zbornici ministrski predsednik izjavil, da hoče na Moravskem ustanoviti Nemcem eno in Čehom tudi eno vsučilišče, je odgovoril naučni minister dr. Hartl blizu takole:

Vlada je spoznala potrebo, da se za Slovence ustanovi slovensko vsučilišče v Ljubljani. V ta namen je podpirala zmožne kandidate, da se pripravljajo kot učitelji za pravoslovno učilišče. Ustanova bo toliko lažja, ker sta v ta namen deželni zbor Kranjski 500.000 kron in Ljubljansko mesto 100.000 K zagotovila. — Te besede ministra Hartla ne povejo leta, kedaj hoče vlada ustanoviti pravoslovno učilišče v Ljubljani; a tako določno se vlada še ni nikdar izrazila, da hoče vstreti opravičeni želji vseh Slovencev, kakor pretečeni teden. Če Slovenci plačujemo za vzdrževanje brez števila nemških visokih šol, imamo istotako pravico zahtevati, da se tudi nam dajo iste pravice.

Kdo bi si mislil, da bo vlada s to nedolžno izjavo dregnila v sršenovo gnezdo naših posilincev! Kakor bi trenil so se kazali

znani listi, Slovincem vedno sovražni, grozno razburjene ter zagotavljali, da je vsa Spodnja Štajerska in Koroška z njimi vred razburjena. Kdo se ne smeji? Dr. Pomer je vsled vladne izjave nesramno napadal dr. Hartla, kakor vse Slovence. Na Pomerjeve gorostasne budalosti ni nihče odgovarjal, vsaj jih tudi nihče ne vpoštevava. — Ker pa vlada ničesar ne stori, da bi se znane krivice, ki se godijo Slovincem, popravile, „Slovanska zveza“ ni mogla glasovati za državni proračun, ki ga je dovolila poslanska zbornica za drugo polovico leta 1905.

Dopisi.

Ščavnica pri Sv. Benediktu v Slov. gor. (Slavna zmaga Slovencev.) V soboto, dne 1. julija se je v naši občini vršila občinska volitev. Zadnjih 6 let so neomejeno vladali občino sami Braččijanci, zato je postal Fr. Wratschko celo častni občan na Ščavnici, naša trirazredna šola pa je prišla po 1000 gl., katere je daroval za njo nemški šulvercin, popolnoma pod nemški upliv. Razmere so postale neznošne. Vzbudila se je iz spanja naša slovenska stranka in pričela je delo za obč. volitve s trdnim namenom, da vrže ob tla stari nasprotni obč. odbor. Ta namera se je krasno posrečila, zakaj Slovenci smo omenjenega dne zmagali v vseh treh razredih s svojimi kandidati.

Na volišče je prišlo 92 volilcev. V III. razredu so prodrli naši: Roškar Simon s 34 glasi, Križan Martin 34, Weiss Anton 33, Valner Alojzij 34. V manjšini so ostali nasprotniki: Ajlec Anton s 23 glasi, Žigert Anton 19, Kocpek Miha 14 in Jagrič Fr. z 10. Silno veselje je zavladalo vsled zmage v III. razredu med našimi volilci, nasprotniki pa so bili poparjeni kot bi jih polival s kropom. Nekateri so samega strahu zbežali domov, zopet drugi se niso upali voliti. V II. razredu so zmagali naši: Kraner Janez z 12 glasi, Senekovič 12, Špat Miha 11 in Lelja Valentin z 12. Nasprotniki so dobili: Trstenjak Janez 3, Nidl Jakob 3, Jagrič Franc 4 in Peklar Florijan 2 glasa. V I. razredu so bili izvoljeni naši: Žižek Janez s 6, Žnuderl Franc s 3, Jaušovec Janez s 3 in Ljubec Anton s 3 glasi. Kandidati nasprotnikov: Erdela Jožef, Ernest Ozvald in Čuš Franc so dobili po 2 glasa, za Žižeka Janeza pa so glasovali tudi nasprotniki. Naši namestniki so v 3. razredu: Berič Jožef in Majžir Jožef, v 2. razredu: Črnko Alojzij in Zlaber Franc in v 1. razredu: Kolar Jakob in Valner Gašpar.

Naši volilci so se junaško obnašali in volili vsi kandidate v tistem redu, kot jih je določil narodni volilni odbor, tako da se naši glasovi niso cepili. Red je bil vzoren med našimi volilci. Volitev je vodil naš slavni častni občan Fr. Wratschko iz Orehovec. Sam ni glasoval, „češ, ne bom, ker vidim, da me

ljudstvo sovraži“. Ščavniški nadučitelj g. Špende zvest pristaš Wratschkov, se je tudi vzdržal volitve in je že v začetku izjavil ves pobit: „Ist umsonst! So was noch nie da gewesen!“ (Je zastoj! Kaj takega še ni bilo tukaj!) Naši volilci so imeli 3 iztise Dečkovega „Občinskega reda“ s seboj in so se odlikovali z natančnim znanjem paragrafov volilnega reda, kar je zopet silno osupnilo nasprotnike. Posebno so se v tem oziru odlikovali trije vrli mladeniči — agitatorji, brata Peter in Janez Ceti in Franc Roškar. Nasprotniki so se kar čudili naši izborni organizaciji.

Navdušenje med našimi volilci je bilo velikansko. Veselih obrazov so hiteli na vse strani. Saj pa je tudi zmaga posebno pomembna v tej obmejni občini. Vso hvalo našo zaslužijo kot izvrstni agitatorji poleg že omenjenih mladeničev še vrli možje: Veis Anton, Valner Alojzij, Janez Kukovec, Lelja Valentin, Kraner Janez, Žižek Janez in Pelci Janez. Slava jim! Hvala in slava pa tudi vsem našim neustrašenim volilcem!

Slovenska Bistrica. Minolo nedeljo sem šel malo pogledat v mesto, kako kaj bistriškimi nemškimi kramarjem diši slovenski denar... No videl sem, da jim slovenska govornica smrdi samo takrat, kadar ni slovenskega denarja zraven. Kadar pa slovenski denar leti v njih nenasitno mavho, tedaj smo Slovenci največji ljubljenci teh ljudij. Zato pa sem sklenil, da bom odslej hodil le v slovenske gostilne, in le v slovenske trgovine.

Največ so pa krivi temu prelepi nauki g. tabakarja Jagodiča. In ker sem jaz za „lepe nauke“ vedno hvaležen, sem sklenil, da se tukaj g. Jagodiču javno za to zahvalim. Tudi meni se bolj nobel zdi, če spuščam goste oblake dima pod sinje nebo iz kake smotke ali svalčice in zato sem si ravno mislil eno prižgati. Pa šmenta, vžigalice sem bil doma pozabil. Naglo skočim k Jagodiču v tabakarno. Ker pa imam navado, da si prižigam samo s Ciril-Methodovimi vžigalicami, sem te zahteval. A tu sem slabo naletel. Prej jasno čelo Jagodičovo se naenkrat zatemni, oblaki se vedno bolj kupičijo, nevihta je blizu. Naenkrat se iz njegovih oči zablika in me tako zadene, da bi bil gotovo omedlel, ko bi ne imel tako dobrih in zdravih živcev. A tedaj že zagrmim in tu se vlije ploha najlepših naukov za nas „zapeljane Slovence“ — in vse to iz blagih ust preblagega g. Jagodiča in še blažje mamice. Za te lepe nauke sem se tudi dostojno zahvalil s tem, da sem hrbet obrnil, krajcarje zopet v žep vtaknil in šel v Narodni dom.

No, pa godilo se mi je še dobro, ker so me še za vrednega imeli, da so z menoj govorili. Bolj slabo se je godilo nekemu gosp. učitelju, ki je dobil na vsako slovensko besedo za odgovor: feršteniks. Čudno, kako kmalu je izgubila blaga mamica dar jezika!

Sedaj pa še recite, da nisem g. Jagodiču in blagi mamiči hvaležen, ko ju tako seznanjam s širšim svetom?

Kmečki fant iz okolice.

Iz Ljutomera. (Sprevod dr. Ivana Farkaša.) V 81. letu svoje starosti je umrl v torek, dne 27. m. m. g. dr. Ivan Farkaš, praktični zdravnik in hišni posestnik v Ljutomeru. Pokojnik je bil menda najstarejši zdravnik na Štajerskem. Izvrševal je svoj poklic nad pol stoletja. L. 1848 je bil pokojnik član akademične legije na Dunaju. Leto pozneje je bil promoviran doktorjem zdravilstva ter se je naselil v svojem domačem ljutomerskem okraju. Pokojnik je bil dober gospodar, vedno ljubezniv zdravnik ter zvest narodnjak. Ob občinskih volitvah ga ni nikdar manjkalo na volišču, tudi takrat ne, kadar je bil njegov glas uvrščen v tak volilen razred, v katerem ni bilo nobenega upanja zmage. Najlepši spomenik pa si je pokojnik postavil s tem, da je vse svoje premoženje — okoli 60.000 kron — zapustil za dijaške ustanove po 720 K za slovenske slušatelje iz ljutomerskega okraja ali sploh iz Štajerskega medicinske, pravoslovne ali modroslovne fakultete na kateremkoli vsučilišču. Glede zemljišč, ki se bodo iz zapu-

žal, da bo v doglednem času ta vir tudi vsahnil in potomci sedanjih trsničarjev bodo morali poskrbeti za drugimi viri. Jeden tak vir najdemo pri g. Petru Kormanu.

Z mladim znanecm sva se napotila obiskat g. Kormanu, da si ogledava njegovo drevesnico. G. Korman naju je sprejel z veliko ljubeznjivostjo in ko smo se malo pomenili o tem in onem, iz kojega pogovora je odsevala velika in mnogostranska izobraženost g. Kormanu, šli smo v drevesnico.

Drevesnica obsega več oralov zemlje. Urejena je skrbno in ukusno kakor kak perivoj. Bele stezice, posute z mehko žagovino, nas vodijo od parcele do parcele, potok šumlja nemirno ob strani, v ozadju se razprostirajo zeleni gozdovi, in po uzorni drevesnici te vodi ljubeznjivi gospodar od nasada do nasada ter razkazuje, pripoveduje, razklada. Belfleur, mošandčka, parmena, renetka kanada, renetka Ananas, renetka kaselska velika in še mnogo drugih imen, katerih si uestrokovnjak v trenotku ne zapomni, ti doni na uho. Hruške,

češplje in slive, črešnje in višnje, ribez, agraz, vrtnice, lepotično grmovje, vse ima v drevesnici svoj prostor. Drevesnica mora na vsakega, ki jo obiše, narediti najboljši vtis. V njej leži premoženja, kakor cenijo izvedenci, okoli 100.000 K. Lahko si torej predstavljate, da drevesnica ni majhna in vsakdanja.

Slovenci tudi v tej stvari tako radi sežejo po tujem blagu. G. Korman je z vso dušo naš človek, poštenjak od pete do glave in rodoljub poln iskrenosti, zato bi bilo neodpušljivo, ga prezirati pri naročitvah. Pa tudi kdor se hoče kaj naučiti, naj se zgasi pri g. Kormanu, kateremu bo izvestno vedno dobro došel. Če bo letos Zveza nepolitičnih društev priredila občni zbor v Mariboru, bomo nemara naredili tudi majhen poučen izlet v Falo, odkoder jo krenemo v drevesnico g. Kormanu. Na svidenje!

A. P. K.